

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Svccinctam Doctrinarum Asceticarum Svmmam Comprehendens - Quam
ad majorem omnium in Ascensi proficere cupientium utilitatem ac
subsidium

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1685

Caput I. De Virtute & bonis Operibus in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48214)

venientem in hunc mundum, & absolutissima virtutis ac sanctitatis idea, in tali exercitio imitatur præcipuè proponat, atque aded ab illo, qui ipse quæ Joan. 14. dixit: *Ego sum via, veritas, & vita, non venit ad Patrem, nisi per me*: illuminetur ad eas virtutes perfectissimo modo exercendas.

C A P U T I.

DE VIRTUTE ET BONIS OPERIBUS
IN GENERE.

§. I.

De Virtute.

I. EST habitus, seu bona mentis qualitas nos aptos reddens ad bona opera secundum rationem efficienda; de qua *Sequentia Ascetæ* libenter sunt scienda.

II. Primum est, ut cognoscat proprietates indicia virtutis solidæ, quarum tres sunt præcipue. Prima est, ut sit *pura*, id est, ex legitimo motivo efficiendi, sed finibus distinguuntur. Officium autem quod faciendum est; finis verò, propter quod faciendum est. Cùm itaque facit homo aliquid, peccare videtur; cùm autem non propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convincitur. Ut sciatur, qualis finis præfigendus sit, paulò post adhibetur. Absit autem, ut virtutes veræ cuiquam serviant illi, vel propter illum, cui dicimus: *Domine DEUS virtutum converte nos*; proinde virtutes, quæ carnis libus delectationibus, vel commodis & emolumentis

tissima corporalibus serviunt, veræ esse non possunt. Quæ
tatem nulli rei servire volunt, nec ipsæ veræ sunt. Ve-
qui ipsæ quippe virtutes DEO serviunt in hominibus, à quo
nonantur hominibus. Altera proprietas est, ut *discre-*
tur ad ea sit: nam discretio, teste S. Laurentio Justin. omni
virtuti ordinem ponit, modum tribuit, decorem &
perpetuitatem confert. Imò non solùm virtus est, sed
virtutum moderatrix, ordinatrix affectuum, & doctri-
na morum, quæ fixo gradu possessorem suum perdu-
cit ad Dominum; nulla enim virtus perfici potest sine
discretionem. Tolle hanc, & virtus vitium erit, ipsaque
affectio naturalis in perturbationem magis converte-
tur, exterminiumque naturæ. Hæc virtus lucerna est,
in viam Paradisi dirigens. Hæc bona Domini multi-
plicat nobis commissa, thesaurus quippe desiderabilis
dum re in tabernaculo prudentis, sed imprudens homo diffi-
cetera sperabit. Porro discretio ista in eo consistit, ut medium
ubique teneatur, nam, ut rectè S. Bernardus discurrit,
in medio vitiorum virtus tenet, ac proinde sedula eger,
non solùm putatione, sed circumfusione; alioqui ve-
tendum est, ne circumquaque à lambentibus, vel po-
tius rodentibus vitis illa, dum nescis, paulatim elan-
gueat, aut, si supervenerint, suffocetur. Unum in hoc
discrimine consilium est, observare diligenter, & mox,
ut renascentium capita apparebunt, prompta severi-
tate succidere. Aliud ad discretionem hanc obtinen-
dam medium S. Gregorius suppeditat sequentibus
verbis. Semel virtutum sensus, hoc est, pondera,
& quantiquæque sit virtutis actio ac qualis, meliùs
preces, quàm discussiones inveniunt; nam ea, quæ
perscrutari in nobis ipsis nitimur, sæpe veriùs orando,
quàm investigando penetramus, cum enim mens ad
alta

alta per quandam contemplationis machinam sub-
 tur, omne, quod ei de ipsa occurrit, sub seipsa ter-
 cando certius contemplatur. Sed & Cassianus
 hoc in negotio Symbolam conferens ait: Nullus
 decipi poterit quisque, si non suo iudicio, sed fru-
 rum vivat exemplo; nec valebit ignorantia eius ca-
 hostis illudere, qui universas cogitationes nate
 perniciofa verecundia nescit obtegere, sed eas
 examine Seniorum vel reprobatur, vel admittit. Tunc
 est, ut *constans* sit; id est, non tantum prospera
 sed etiam adversitatis tempore exerceatur: quam
 prietatem apte nonnulli binam similitudinem expli-
 quarum prior ex facie fucata & naturaliter per-
 desumitur, nam sicut illa superfusa aquam calidam
 lorem, & cum his etiam decorem amittit; hanc
 tem non conservat modo pulchritudinem, sed
 auget, ita vera virtus in infirmitatibus & adversis
 ficitur, falsa vero deficit, & vitium suam produ-
 sterior ex pastillis (Rauch-Kerzlein) pulverem
 tum, vel materiam pro grato fumo excitando
 desumitur, quarum illae igni admotae undique
 mas, & ingratum odorem spargunt, hae vero
 stantem lucem, & suavem odorem amittunt; ita
 & homines virtuosi etiam inter adversa sibi constantem
 lucem ac odorem boni exempli praebent; secus
 falsae virtutes; hae enim potius ignem, id est, vi-
 etiam & indignationem spirant, & per hoc pessimum
 odorem mali exempli relinquunt.

III. Secundum est, ut magnam habeat aesti-
 tionem de virtute, quam quidem ut concipiat, non
 perinde conducet, quam si certo sibi persuaserit
 in hac totam felicitatem hominis in hac

consistere, simulque semen pro futura quoque sempiterna felicitate contineri; cum verè cujusque rei felicitas in assecutione finis consistat; finis autem hominis in hac vita sit vivere secundum rationem, in altera verò in fruitione beatifica DEI consistat; ad quam utramque obtinendam virtus sola unicum est efficacissimumque medium, ut ex supradictis patet.

IV. Tertium est, ut bene cognoscat ordinem, connexionemque virtutum inter se; quem quidem clare S. Laurentius Justinianus indicavit, dum dixit: Dilectionis radix est caritas, virtutes verò cæteræ spirituales rami esse noscuntur, in illa tanquam radice infectæ. Succide radicem, & repente rami, fructus exiccantur, & folia. Tolle de corde hominis justificati caritatem, & infructuosæ ceteræ efficiuntur virtutes. Sicut autem rami sine radice non fructificant, ita nec radix sine ramis & fructibus proderit, unde sic quisque studere debet caritati, ut ceterarum quoque virtutum studium non intermittat, nam, ut sapienter discurrens S. Gregorius, una virtus sine aliis, aut omnino nulla est, aut imperfecta; quia nec prudentia vera est, quæ justa, fortis, temperans non est: nec perfecta temperantia, quæ fortis, justa, & prudens non est: nec fortitudo integra, quæ prudens, temperans, justa non est: nec vera justitia, quæ prudens, temperans, fortis non est. Cujus ratio ex ipsa finis ultimi naturæ atque perfectione desumenda est, cum enim hæc in unione perfecta cum DEO consistat, ideo prius quidem requiritur Fides, per quam saltem in ænigmate, id est, confusè cognoscatur; quia verò nihil appetitur, nisi cujus obtinendi spes concipitur, ideo & hæc caritati præmitti debet, & tum demum caritas propositum sibi

F

bonum

bonum amplectitur. Neque tamen in hoc amplectitur, sed cum DEUS felicitatem æternam nos propria obtinere velit, ideo prudentiam exigentem docet media eligere ad talem finem consequendum, qualia sunt, ut debitum DEO, & Proximo cultum, & amorem exhibeamus, ad quod præstandum Justitia inclinat; verum non sine grandi difficultate, quæ duplex impedimentum, scilicet cupiditas honorum, & timor variarum difficultatum in exercitio occurrentium creant, ad quorum præsentium impedimentorum remotionem aliæ duæ virtutes, continentia nempe, & fortitudo ordinantur, quarum prima inordinatam cupiditatem, posterior timorem inordinatum coërcet, rationique subjicit.

V. Quartum est, ut apta, solidaque cogantur media ad virtutem addiscendam; quæ quidem in præcedente paragrafo antecedente copiosè sunt explicata, adeò hoc loco non sunt repetenda.

§. II.

De bonis Operibus.

I. Est opus vitæ æternæ meritorium; de quo sequentia scienda peculiariter sunt Ascetæ.

II. Primum est, ut bene cognoscat, quæ conditiones ad opus bonum requirantur, scilicet quoad *substantiam* sit saltem indifferens: quoad *modum* fiat cum debita diligentia & circumstantiis, quoad *finem* fiat propter finem supernaturalem. Nonnulli brevius expresserunt, dum dixerunt:

Omne tulit punctum, patitur qui semper, agit qui vult, quòve modo vult DEVS, & quomodo

De primo quidem testatur Theodoretus his verbis: Qui DEUM amat, omnia alia despiciens, & eum solum, qui amatur, respiciens, illius curam, & suam in eum servitatem cæteris præfert omnibus, illa solum dicens & faciens, quæ ei, quem amat, placent, & grata sunt; & abhorret omnia, quæcunque ille prohibet. Quod ipsum etiam sentiens B. Petrus Damiani ait: Unum est, quod mens cuiusque fidelis debet solerter attendere, & intra semetipsum sollicitâ semper inquisitione versare, scilicet utrum placeat DEO, quod agit; & an ejus vitâ vel operibus DEUS delectetur; quid enim prodest, quidquid homo faciat, si hoc non placeat DEO? Sicut enim, inquit Stapletonus, qui aliquem invitat, parat studiosè cibos, non suo, sed Hospitis palato gratos; sic si DEO per opera nostra placere volumus, ea oportet facere, quæ ipsi grata, non quæ nostris cupiditatibus accepta sunt. Porro ut cognoscamus, quæ ipsi grata sunt, tres habemus Superiores, qui id indicent (ut bene notavit Joannes Ximenez Societatis JESU Coadjutor) DEUM in cælo, Superiorem in Capitulo, rationem in capite; nam, ut S. Laurentius Justinianus ait, hominis ratio, cum splendore illustratur sapientiæ, & divino appropinquat lumini, est quædam spiritualis regula, & magistra virtutum, per quas, quid rectum, quidve obliquum versetur in corde, quid agendum, & quid omittendum sit, sufficienter intelligit. Ideo Christi legitimus servus, & perfectionis amator nunquam cesset, rationis judicio virtutum actus examinare, ne incuriâ discretionis, vitium sub virtutis velamine ad opus exeat. Sed & S. Basilius testatur, DEUM per naturæ legem, boni malique

que rationem nobis indidisse, sui Dominam, aut
di gnaram, & reatricem optimam.

III. Quod verò etiam *eo modo*, qui DEO
facere opera nostra debeamus, sat clarè indicavit
stolus, dum hortatus est, ut essemus abundanti
bono opere semper, id est, ut S. Basilus explicat
jore studio persequamur opus Domini, quam ea
vulgò sunt in studio apud homines; si enim idem
stolus Dominis carnalibus voluit serviri non ad
lum, sed ex animo, cum timore & tremore, fir-
tate & bona voluntate, quantò magis ab homine
in suo servitio similem diligentiam requiret. Hi
Siracidem hortatur: In omnibus operibus tuis
cellens esto.

IV. Quòd denique etiam facienda sint
quia DEO placent: pulchrè in primis indicavit S.
ardus, dum ait, ex intentione rectitudinem
velut ex facie pulchritudinem corporis æstimari
autem in intentione (quam faciem animæ esse dicitur)
necessaria requiruntur tanquam duæ genæ, res, &
sa, id est, quid intendas, & propter quid. Et
fanè duobus animæ vel decor, vel deformitas judicatur.
Illud porro opus, teste Granatensi, est DEO gratum
mum, quod solis ejus oculis conspicuum, ei, qui
ratur, nec utilitati, nec honori, sed nec voluptati
nisi hoc solo nomine, quòd DEI causa sit factum
contrario verò juxta S. Bernardum, insipida DEO
quodammodo insulsa est nostra obedientia vel pa-
tia, nisi omnium, quæ vel agimus, vel patimur,
sit causa. Quàm autem sublimis sit hic gradus
statur apertè S. Laurentius Justin. dum ait: Re-
profectò reperitur, qui solo testimonio contentus

divino. Hoc probatissimorum virorum proprium est, qui in luce veritatis gradientes introrsus, DEO tantum placere concupiscunt.

V. Alterum est, ut magnam de ejusmodi bonis operibus æstimationem concipiat, quam quidem haud difficulter hauriet, si certò sibi persuadeat, optimam vitam (qualis est, quæ optimis operibus abundat) esse *summum*, quem DEO exhibere possumus, *cultum*: *summum*, quod nobis ipsis hæc in vita procurare possumus, *gaudium*: & *summum* denique, quod defunctis æquè ac viventibus præstare possumus, *auxilium*.

VI. Tertium est, ut medium idoneum & efficax nôrit, quo in ejusmodi bonorum operum exercitio juvetur, quale quidem præ reliquis æstimatur, si ita hoc exercitium aggrediatur, ac si dies quilibet aut primus conversionis, aut ultimus vitæ esset; quorum mediorum primum S. Antonius suavitè dicens: Hoc sit primum cunctis in commune mandatum, nullum in arrepti propositi vigore lassescere, sed quasi incipientem debere semper augere, quod cœperit. Alterum S. Basilii suggestit dicens: Semper ante oculos tuos versetur ultimus dies. Cùm enim diluculo surrexeris, ad vesperum te ambigas pervenire; & cùm in lectulum ad quiescendum membra tua posueris, noli confidere de lucis adventu, ut faciliùs te possis refrenare ab omnibus vitijis.

De his ergo Virtutibus in hac parte agetur; & quidem, quia duplicis generis Virtutes plerumque assignantur, Theologicæ (quæ immediatè circa DEUM versantur) & Morales (quæ circa Mores dirigendos immediatè occupantur) per diversa capita, ubi primùm de Virtute in genere actum fuit.